

Bahagian Penyelidikan, Perbincaan & Rujukan
Pusat Penyelidikan & Pengajaran
Institut Teknologi MARA
Shah Alam
Selangor.

KAJIAN KEMUDAHAN LEBUHRAYA : KAWASAN RIHAT DAN RAWAT

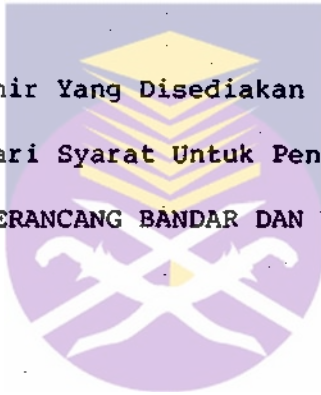
KES KAJIAN : LEBUHRAYA KUALA LUMPUR - SEREMBAN

Oleh:

GHAZALI OTHMAN

MOHD. NAZRI MOHD. NOORDIN

**Satu Kajian Akhir Yang Disediakan Untuk Memenuhi
Sebahagian Dari Syarat Untuk Penganugerahan
DIPLOMA PERANCANG BANDAR DAN WILAYAH**

**Jabatan Perancang Bandar dan Wilayah
Kajian Senibina, Perancangan dan Ukur
Institut Teknologi Mara,
Shah Alam**

April 1983

INSTITUT TEKNOLOGI MARA
KAJIAN SENIBINA, PERANCANGAN & UKUR
JABATAN PERANCANG BANDAR & WILAYAH

Adalah disyorkan bahawa kajian akhir ini yang disediakan

oleh GHAZALI BIN OTHMAN

MOHD. NAZRI MOHD. NOORDIN

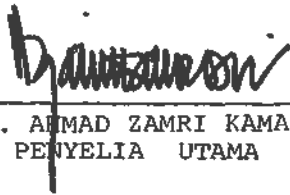
bertajuk KAJIAN KEMUDAHAN LEBUHRAYA :

KAWASAN RIHAT DAN RAWAT

KES KAJIAN : LEBUHRAYA KUALA LUMPUR - SEREMBAN

dibawah penyeliaan saya/kami diterima sebagai memenuhi
sebahagian dari syarat untuk Diploma Perancang Bandar
dan Wilayah.

Diluluskan oleh:

(EN. AHMAD ZAMRI KAMARUDDIN)
PENYELIA UTAMA

12.5.83

(
PENYELIA MADYA)

PENGHARGAAN

Bismillahirrahmanirohim

Telah menjadi satu lumrah dunia untuk mengucapkan terima kasih ke atas apa-apa pertolongan orang lain terhadap diri kita kerana ianya adalah satu-satunya perkara yang dianggap mulia.

Maka dengan demikian kami ingin mengucapkan ribuan terima kasih yang tidak terhingga kepada beberapa pihak yang tertentu kerana dengan pertolongan serta tunjuk ajar mereka lah kajian kami selesai dibuat dengan jayanya.

Mereka-mereka yang kami maksudkan tersebut ialah :-

- i) En. Ahmad Zamri Kamaruddin selaku penyelia kajian kami yang telah banyak meluangkan masa serta tunjuk ajar yang bernas di dalam penyediaan kajian ini;
- ii) En. Ghazali Mohd Nor; Jurutera Awam, Lembaga Lebuhraya Malaysia yang mana telah dapat meluangkan masa dan memberikan kerjasama yang sepenuhnya kepada kami;
- iii) En. Subramaniam juga dari Lembaga Lebuhraya Malaysia;
- iv) Pegawai-pegawai di Plaza Tol utara; (Lebuhraya Kuala Lumpur - Seremban)
- v) Pegawai-pegawai polis di Plaza Tol utara;
- vi) Cik Norlida Azmir Mohd Noor yang telah membantu kami menaip kajian ini;
- dan vii) Rakan-rakan karib seperjuangan Diploma Perancang Bandar 80/83

Selain daripada mereka-mereka di atas kami juga ingin mengucapkan jutaan terima kasih kepada kedua ibu-bapa kami yang sentiasa memberikan peransang serta sentiasa berdoa akan kejayaan anak-anak mereka.

Di akhir kata kami bersyukur kehadiran Illahi kerana dengan limpah kurnianya kami dapat menyiapkan kajian kami ini.

<u>KANDUNGAN</u>	<u>Mukasurat</u>
PENGHARGAAN	i
ISIKANDUNGAN	ii - vii
SENARAI PETA/PELAN	viii
SENARAI JADUAL	ix
SENARAI RAJAH	x
SENARAI GAMBAR	xi
SENARAI CARTA	xii
SENARAI LUKISAN/PERSPEKTIF	xiii
ABSTRAK	xiv
BIDANG KAJIAN	xvi - xv
OBJEKTIF KAJIAN	xvi - xv
KAEDAH KAJIAN	xvii - xviii
METODOLOJI	xix.
BAB 1 PENGENALAN	
1.0.1 PENGENALAN	1
1.1.0 SEJARAH PEMBANGUNAN JALANRAYA DAN LEBUHRAYA	2
1.1.1 - Zaman Pra-Rom	2
1.1.2 - Zaman Kekuasaan Rom	3
1.1.3 - Pembangunan Lebuhraya Moden	3
1.1.4 - Kebaikan Lebuhraya Moden	6
1.1.5 - Pembangunan Lebuhraya Di Amerika	6
1.1.6 - Pembangunan Lebuhraya Di Britain	9
1.2.0 LEBUHRAYA TEMPATAN	11
1.2.1 - Zaman Sebelum Merdeka	12
1.2.2 - Selepas Merdeka	13

Mukasurat

1.3.0	PEMBINAAN DAN PENJAGAAN JALANRAYA/LEBUHRAYA TEMPATAN	17
1.4.0	JABATAN KERJA RAYA	18
1.4.1	- Organisasi Cawangan Jalan, JKR	19
1.5.0	LEMBAGA LEBUHRAYA MALAYSIA	21
1.5.1	- Objektif LLM	22
1.5.2	- Fungsi LLM	23
1.5.3	- Organisasi LLM	24
1.5.4	- Projek LLM	24
1.6.0	KONSEP LEBUHRAYA TOL	24
1.6.1	- Kemudahan Lebuhraya Tol	27
1.6.2	- Belanjawan (Sumber Biayaan) LLM	28
BAB 2	PENDEKATAN	
2.0.0	TUJUAN LEBUHRAYA DIBINA	30
2.0.1	- Perjalanan Yang Selamat	30
2.0.2	- Penjimatan Masa Perjalanan	31
2.0.3	- Menampung Lalulintas Yang Banyak	32
2.0.4	- Lebuhraya, Punca EKonomi	33
2.1.0	MASAALAH/BAHAYA LEBUHRAYA	33
2.1.1	- Kelajuan Kenderaan	33
2.1.2	- Pengambilan Semula Tanah	34
2.1.3	- Pemisahan Jenis Gunatanah	34
2.1.4	- Lanskap Kawasan Luar Bandar	35
2.1.5	- Kos Pembinaan Dan Struktur Kewangan	35
2.1.6	- Jenayah Atau Rompakan	36
2.2.0	KEMUDAHAN LEBUHRAYA	36
2.2.1	- Jenis-Jenis Kemudahan Lebuhraya	37
2.3.0	KONSEP KAWASAN RIHAT DAN RAWAT	41
2.3.1	- Fungsi Kawasan Rihat Dan Rawat	43
2.3.2	- Kemudahan Di Kawasan Rihat Dan Rawat	44
2.3.3	- Jarak Di Antara Kawasan Rihat Dan Rawat	50
2.3.4	- Pentadbiran Dan Penjagaan Kawasan Rihat Dan Rawat	52

Mukasurat

2.4.0	KAWASAN RIHAT DAN RAWAT : CADANGAN LLM	53
2.4.1	- Tujuan Kawasan Rihat Dan Rawat Disediakan Di Lebuhraya Malaysia	56
2.4.2	- Lokasi Kawasan-Kawasan Rihat Dan Rawat - LLM	56
2.4.3	- Proses Penyediaan Kawasan Rihat Dan Rawat	57
2.4.4	- Kriteria-Kriteria Perancangan	62
BAB 3	KES KAJIAN	
3.0.0	LATAR BELAKANG KAWASAN KAJIAN	65
3.1.0	KAWASAN-KAWASAN LALUAN LEBUHRAYA KUALA LUMPUR - SEREMBAN	66
3.2.0	KESAN LEBUHRAYA KUALA LUMPUR - SEREMBAN TERHADAP KAWASAN-KAWASAN SEKELILINGNYA	67
3.2.1	- Fizikal	68
3.2.2	- Sosial	68
3.2.3	- Ekonomi	70
3.2.4	- Pentadbiran	73
3.3.0	LEBUHRAYA KUALA LUMPUR - SEREMBAN - TEKNIKAL	74
3.3.1	- Perabut Lebuhraya	77
3.3.2	- Jambatan	78
3.3.3	- Jalan Susur/Persimpangan	80
3.4.0	KEADAAN SEDIADA - GUNATANAH	81
3.5.0	KAWASAN FIZIKAL - TOPOGRAFI	82
3.6.0	KEMUDAHAN SEDIADA	82
3.6.1	- Kedai/Restoren Di Tepi Lebuhraya	84
3.6.2	- Penjaja Tepi Jalan/Lebuhraya	86
3.6.3	- Bengkel Membaiki Kenderaan	89
3.7.0	KAWASAN CADANGAN LLM	89
3.7.1	- Hentian Sebelah, Gerai Buah-Buahan Dan Tempat Letak Kereta	90
3.8.0	KAWASAN RIHAT DAN RAWAT : LEBUHRAYA KUALA LUMPUR - SEREMBAN	92
3.8.1	- Lokasi	92
3.8.2	- Fizikal Tapak Cadangan	93

Mukasurat

3.8.3	-	Gunatanah Dan Hakmilik Tanah	93
3.8.4	-	Proses Pembinaan	96
3.8.5	-	Kemudahan Kawasan Rihat Dan Rawat; Cadangan LLM	96
3.8.6	-	Rekabentuk Infrastruktur/Bangunan	97
3.8.7	-	Tatatur Kawasan Rihat Dan Rawat LLM	97
BAB 4		KAJISELIDIK	
4.0.0		KAJISELIDIK DAN ANALISA KAJISELIDIK	101
4.1.0		CARA KAJISELIDIK DIJALANKAN	102
4.2.0		SOALAN-SOALAN KAJISELIDIK	103
4.2.1	-	Butir-Butir Peribadi	103
4.2.2	-	Kekerapan Menggunakan Lebuhraya	104
4.2.3	-	Jumlah Penumpang	105
4.2.4	-	Tempat Tujuan Dan Tempat Tarakhir Berhenti	106
4.2.5	-	Soalan-Soalan Lain	107
4.3.0		MASAALAH YANG DIHADAPI SEMASA KAJISELIDIK/ TEMUBUAL	107
4.3.1	-	Pemandu Kenderaan Yang Tidak Berhenti	108
4.3.2	-	Pemandu Yang Tidak Mahu Ditemubual	109
4.3.3	-	Masaalah Pertukaran Dan Bahasa	109
4.3.4	-	Pemandu Yang Tidak Memberi Kerjasama	110
4.3.5	-	Kekurangan Tenaga Kerja	110
4.4.0		SAIZ SAMPEL	111
4.5.0		HASIL-HASIL DARI KAJISELIDIK	112
4.5.1	-	Jumlah Penumpang Dan Purata	113
4.5.2	-	Tempat Tujuan	113
4.5.3	-	Keadaan Lebuhraya (Pendapat)	118
4.5.4	-	Perlu Atau Tidaknya Kawasan Rihat Dan Rawat	119
4.5.5	-	Pendapat Mengenai Lokasi	121
4.5.6	-	Kemudahan-kemudahan Yang Perlu Disedia- kan	123
4.6.0		RUMUSAN DARI KAJISELIDIK/TEMUBUAL	125

Mukasurat

BAB 5	MASAALAH, CADANGAN DAN RUMUSAN	
5.0.0	PENGENALAN	127
5.1.0	MASAALAH-MASAALAH PERANCANGAN KAWASAN RIHAT DAN RAWAT	127
5.1.1	- Pemilihan Lokasi	128
5.1.2	- Pengambilan Semula Tanah	129
5.1.3	- Jarak Di Antara Kawasan-Kawasan Rihat Dan Rawat	130
5.1.4	- Jenis Kemudahan Yang Akan Disediakan	132
5.1.5	- Penjagaan Dan Pentadbiran	132
5.1.6	- Rekabentuk Struktur Bangunan Dan Astetik	134
5.1.7	- Kemampuannya Berfungsi	135
5.1.8	- Masa Depan Penjaja Tepi Lebuhraya	135
5.1.9	- Masa Depan Kedai-Kedai, Restoren dan Bengkel Di Tepi Lebuhraya	137
5.1.10	- Masa Depan Kawasan Sekitar Kawasan Rihat Dan Rawat	138
5.1.11	- Ekonomi Dan Kos Pembinaan	139
5.2.0	HUBUNGKAIT DI ANTARA MASAALAH-MASAALAH	140
5.2.1	- Masaalah-Masaalah Fizikal	142
5.2.2	- Masaalah-Masaalah Sosial	143
5.2.3	- Masaalah-Masaalah Ekonomi	145
5.2.4	- Masaalah Masa Depan Kawasan Rihat Dan Rawat	146
5.3.0	CADANGAN-CADANGAN	147
5.3.1	- Pemilihan Lokasi	147
5.3.2	- Pengambilan Semula Tanah	153
5.3.3	- Jenis Kemudahan Yang Akan Disediakan	153
5.3.4	- Piawaian Jarak Di Antara 2 Kawasan Rihat Dan Rawat	157
5.3.5	- Rekabentuk, Struktur Bangunan Dan Astetik	159
5.3.6	- Penjagaan Dan Pentadbiran Kawasan Rihat Dan Rawat	164
5.3.7	- Kemampuan Kawasan Rihat Dan Rawat Berfungsi	166
5.3.8	- Ekonomi Dan Kos Pembinaan	168
5.3.9	- Masa Depan Penjaja-Penjaja Dan Kedai Di Tepi Lebuhraya	169

Mukasurat

5.3.10 - Masa Depan Kawasan Sekitar Lokasi Kawasan Rihat Dan Rawat	171
5.3.11 - Cadangan-Cadangan Sampingan	172
5.4.0 RUMUSAN	173
BAHAN RUJUKAN	
LAMPIRAN	

SENARAI PETA/PELAN

Peta 1	-	Sistem Lebuhraya Di Amerika
Peta 2	-	Sistem Lebuhraya Di Britain
Peta 3	-	Jalanraya Di Malaysia Sebelum 1900
Peta 4	-	Jalanraya Malaysia Sebelum Merdeka
Peta 5	-	Jalanraya Utama Masa Kini
Peta 6	-	Projek Lebuhraya LLM
Peta 7	-	Kawasan-Kawasan Rihat Dan Rawat - Cadangan LLM
Peta 8	-	Kawasan Kajian
Peta 9	-	Kawasan Laluan Lebuhraya Kuala Lumpur - Seremban
Peta 10	-	Lebuhraya Kuala Lumpur - Seremban - Persimpangan
Peta 11	-	Kawasan Penjaja/Perniaga Pinggir Lebuhraya
Peta 12	-	Lebuhraya Kuala Lumpur - Seremban (Kemudahan Lebuhraya) Cadangan LLM
Peta 13	-	Lokasi Kawasan Rihat Dan Rawat
Peta 14	-	Pelan Tatatur, Kawasan Rihat Dan Rawat (Lebuhraya Kuala Lumpur - Seremban)
Peta 15	-	Projek LLM - Kawasan Rihat Dan Rawat (Fasa 1 dan 2)
Peta 16	-	Lokasi Tempat Temubual

SENARAI JADUALMukasurat

Jadual 1	-	Projek Lebuhraya Tol - LLM	25
Jadual 2	-	Kemudahan-Kemudahan Yang Disediakan Di Negara Lain	46
Jadual 3	-	Piawai Jarak Di Antara 2 Kawasan Rihat Dan Rawat	52
Jadual 4	-	Saiz Sampel	112
Jadual 5	-	Jumlah Penumpang Dan Purata	113
Jadual 6	-	Tempat Tujuan	114
Jadual 7	-	Perjalanan Hala Ke Utara Dari Selatan	116
Jadual 8	-	Perjalanan Hala Ke Selatan Dari Utara	117
Jadual 9	-	Pendapat Mengenai Keadaan Lebuhraya	118
Jadual 10	-	Perlu Atau Tidaknya Kawasan Rihat Dan Rawat	120
Jadual 11	-	Pendapat Mengenai Lokasi/Tapak	121
Jadual 12	-	Kemudahan-Kemudahan Yang Perlu Disediakan	123
Jadual 13	-	Keutamaan Kemudahan	124

SENARAI RAJAHMukasurat

Rajah 1	-	Jalanraya Zaman Kekuasaan Rom	4
Rajah 2	-	Lebuhraya Tempatan (Ukuran)	15
Rajah 3	-	Hentian Sebelah; Gerai Buah-Buahan	39
Rajah 4	-	Hentian Sebelah	40
Rajah 5	-	Lebuhraya Kuala Lumpur - Seremban (Ukuran)	75
Rajah 6	-	Papan Tanda	79

SENARAI GAMBARMukasurat

Gambar 1	-	Contoh Jalanraya Zaman Rom	5
Gambar 2	-	Pondok Tol Di Amerika (Lukisan)	8
Gambar 3	-	Lebuhraya, Kesselesaian	16
Gambar 4	-	Hentian Sebelah, Gerai Buah-Buahan	38
Gambar 5	-	Kawasan Rihat Dan Rawat Di Charnock, Britain	54
Gambar 6	-	Kawasan Rihat Dan Rawat Di Forton, Britain	55
Gambar 7	-	Restoren Di Sungai Merab	72
Gambar 8	-	Hala Haluan Dipisahkan Dengan Rumput	76
Gambar 9	-	'Railing'	76
Gambar 10	-	Fizikal Kes Kajian	83
Gambar 11	-	Kedai Makan/Restoren Sungai Merab	85
Gambar 12	-	Kawasan Perkedaian Sungai Merab	85
Gambar 13	-	Penjaja Tepi Lebuhraya	88
Gambar 14	-	Gerai Buah-Buahan - Cadangan LLM	91
Gambar 15	-	Gerai Buah-Buahan - Rekabentuk	91
Gambar 16	-	Keadaan Fizikal Lokasi Kawasan Rihat Dan Rawat	94
Gambar 17	-	Gunatanah Tapak	95
Gambar 18	-	Contoh; Satu Kawasan Yang 'scenic'	149

SENARAI CARTAMukasurat

METODOLOJI KAJIAN

xix.

Carta 1	-	Organisasi Cawangan Jalanraya JKR	20
Carta 2	-	Organisasi LLM	26
Carta 3	-	Proses Penyediaan Kawasan Rihat Dan Rawat - LLM	61
Carta 4	-	Carta Hubungkait Di Antara Masaalah	140
Carta 5	-	Metodoloji Proses Pemilihan Lokasi - Cadangan	152

SENARAI LUKISAN/PERSPEKTIFMukasurat

Lukisan	1	-	Rekabentuk Bangunan Kawasan Rihat Dan Rawat - Cadangan LLM	98
PERSPEKTIF	2	-	Contoh Rekabentuk Restoren Yang Menarik	160
	3	-	Rekabentuk/Struktur Restoren	161
	4	-	Rekabentuk/Senibinaan Yang Mempunyai Identiti Kemelayuan	162
	5	-	Senibinaan Melayu	163

ABSTRAK

Di negara kita pada masa sekarang, perancangan serta pembinaan lebuhraya-lebuhraya kian pesat dijalankan. Ini adalah kerana kesedaran pihak kerajaan akan betapa pentingnya lebuhraya tersebut sebagai salah satu daripada daya penghubung antara satu bandar ke satu bandar yang lain terutamanya bandar-bandar besar seperti Kuala Lumpur, Seremban, Ipoh, Pulau Pinang dan lain-lain bandar.

Di dalam merancang serta membina lebuhraya-lebuhraya tersebut, banyak perkara-perkara yang perlu diambil perhatian dan salah satu daripada perkara-perkara tersebut ialah penyediaan kemudahan-kemudahan untuk pengguna-pengguna lebuhraya tersebut. Walau pun perkara ini dianggap kecil tetapi ianya merupakan salah satu daripada perkara yang penting yang perlu disediakan di lebuhraya negara kita.

Kawasan Rihat dan Rawat merupakan satu perkara yang baru bagi kita dan ianya masih belum dibina di lebuhraya negara ini. Walau pun begitu, pihak Lembaga Lebuhraya Malaysia akan mendirikan kawasan Rihat dan Rawat yang pertama di Malaysia iaitu di lebuhraya Kuala Lumpur - Seremban dan ini akan menjadi satu titik permulaan bagi pembinaan kawasan tersebut di lebuhraya Malaysia.

Kawasan Rihat dan Rawat pada umumnya adalah sebuah kawasan yang mempunyai kemudahan-kemudahan asas seperti tempat makan, tandas, talipon dan sebagainya. Kesesuaiannya didirikan di negara kita tidaklah dapat dipastikan maka dengan itu satu kajian mengenai kemudahan tersebut perlu dijalankan untuk memastikan dan mengetahui sejauh manakah kawasan tersebut sesuai dan diperlukan di negara kita.

BIDANG KAJIAN

Pada keseluruhannya, kajian ini adalah bertujuan untuk mengenalpasti akan fungsi-fungsi dan sejauh mana perlunya kawasan kemudahan lebuhraya ini dirancang dan disediakan di lebuhraya tempatan. Di samping mengenalpasti akan kriteria-kriteria perancangan Kawasan Rihat dan Rawat yang lebih efektif.

Objektif-Objektif Kajian

- i) Untuk mengkaji sejauh manakah konsep Rihat dan Rawat ini dapat dilaksanakan di lebuhraya tempatan,
- ii) Untuk mengenalpasti fungsi-fungsinya,
- iii) Untuk mengenalpasti masalah-masalah perancangan Kawasan Rihat dan Rawat ini di lebuhraya tempatan,
- iv) Untuk mencadangkan dan memberi garis panduan perancangan Kawasan Rihat dan Rawat yang lebih efektif dan selesa bagi pengguna-pengguna.

KAEDAH-KAEDAH KAJIAN

Kajian Latar

Kajian awalan ini adalah termasuk kajian mengenai latar belakang lebuhraya tempatan, konsep Kawasan Rihat dan Rawat, fungsi-fungsinya, kriteria-kriteria perancangan dan kemudahan yang harus disediakan. Di samping itu, kajian terhadap polisi-polisi pihak tertentu terhadap penyediaan dan perancangan kawasan tersebut.

Kajian Tapak

Bahagian ini meliputi kajian kawasan am iaitu, Lebuhraya Seremban - Kuala Lumpur di samping kajian tapak terhadap Kawasan Rihat dan Rawat yang dicadangkan.

Kajian ini meliputi kajiselidik pengamatan, temubual dan pendapat. Yang berkait dan bertujuan untuk mendapat maklumat berkenaan dengan lebuhraya itu sendiri, lokasi, kemudahan yang terdapat dan akan disediakan, permintaan dan sambutan orang-ramai, jenis pengguna, daya tarikan, luas, pengendalian dan sebagainya.

Pengumpulan Dan Penganalisaan Data

Setelah semua kajian di atas dijalankan, maka satu analisa yang rasional terhadap data-data itu dapat dijalankan. Di mana dengan

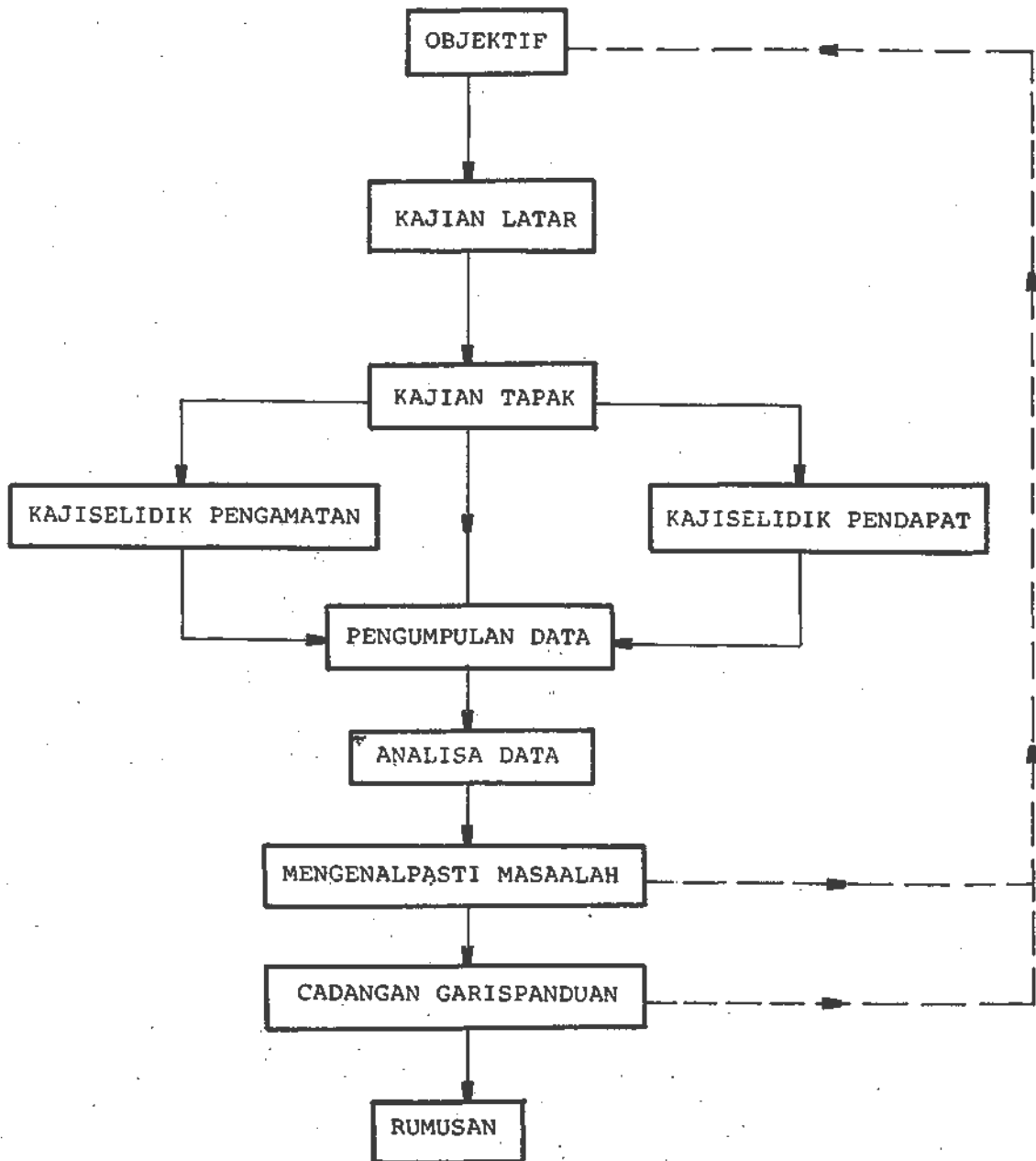
ini, masalah-masalah dapat dikenalpasti.

Cadangan Dan Rumusan

Apabila masalah dapat dikenalpasti maka cadangan-cadangan dapat dibentangkan yang mana ianya adalah bertujuan dijadikan sebagai garis panduan terhadap perancangan Kawasan Rihat dan Rawat.

Akhir sekali rumusan terhadap kajian ini boleh dibuat, yang mana akan dibentangkan sebab-sebabnya sekali.

CARTA ALIR KERJA KAJIAN

Pengenalan

Bab 1

1.0.0 PENGENALAN

Kepentingan jalanraya sebagai daya penghubung antara satu tempat ke satu tempat telah wujud sejak beberapa zaman yang dahulu.

Ianya memainkan peranan yang penting dalam menentukan kemajuan dan pembangunan sesuatu tempat atau kawasan. Didapati kawasan yang maju adalah kawasan yang ada mempunyai kemudahan laluan yang baik terutamanya jalanraya.

Ianya pula boleh dibahagikan kepada beberapa jenis mengikut fungsi dan lokasinya. Terdapat jalan yang dibina di dalam kawasan-kawasan perumahan, lorong-lorong belakang, jalan susur, lebuh raya dan sebagainya. Jalanraya-jalanraya ini dibina dengan keluasan yang tertentu mengikut fungsi-fungsi yang telah ditetapkan.

Menyentuh tentang lebuh raya, ianya mempunyai fungsi yang berbeza sedikit daripada jalanraya biasa. Ianya dibina dengan tujuan untuk memberi perjalanan yang selamat, penjimatan masa perjalanan dan untuk menampung kenderaan dengan lebih banyak lagi.

Di samping itu juga, lebuh raya dibina untuk memberikan perjalanan yang lebih selesa kepada pengguna-penggunanya, baik dari segi kelicinan perjalanan atau pun kemudahan-kemudahan yang disediakan di sepanjang lebuh raya tersebut.

...2/-